

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 18. april 2024

Sag 108/2023

Anklagemyndigheden

mod

A

(advokat Peter Nisgaard Brink, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aarhus den 26. januar 2023 (2-1934/2022) og kendelse af Vestre Landsrets 16. afdeling den 5. september 2023 (S-0367-23).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Oliver Talevski, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli og Mohammad Ahsan.

Påstande

Kærende, A, har nedlagt påstand om, at hans anke af byrettens dom vedrørende spørgsmålet om konfiskation ikke afvises. Han har subsidiært påstået sagen hjemvist til byretten.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Ved dom afsagt af Retten i Aarhus den 26. januar 2023 blev T straffet med fængsel i 20 dage og frataget førerretten i 3 år for overtrædelse af færdselslovens § 118, stk. 10 og stk. 11, nr. 1, jf. § 37, stk. 4, ved den 4. juli 2021 i en bil at have deltaget i kap- og væddeløbskørsel. Bilen blev ved dommen konfiskeret i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. Bilen var leaset af Ts far, A, hos Solid Leasing A/S. Af dommen fremgår følgende om konfiskationen:

”Det følger af færdselslovens § 133 a, stk. 2, 1. pkt., at konfiskation skal ske, hvis ejeren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, bortset fra lille knallert, har gjort sig skyldig i et forhold, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten efter blandt andet færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4.

Det følger af § 133 a, stk. 2, 2. pkt., at konfiskation også skal ske, hvis køretøjet blev ført af en anden person end ejeren, medmindre konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende, navnlig henset til ejerens mulighed for at tage alle mulige skridt til at sikre sin økonomiske stilling i anledning af overdragelsen af køretøjet til den anden person.

Tiltalte T var fører af bilen med reg.nr. ..., som var leaset af hans far, A, hos Solid Leasing A/S. Det fremgår af sagen, at bilens værdi er ca. 130.000 kr. inkl. moms. Det lægges efter forklaringerne til grund, at tiltalte T ikke havde fået lov til at benytte bilen, at han var hjemmeboende, og at A havde efterladt nøglerne til bilen i deres fælles hjem, mens han var ude at rejse.

Efter en samlet vurdering finder retten, at det ikke må anses for helt upåregneligt for A, at køretøjet blev anvendt som sket, at der ikke er tale om et brugstyveri, som beskrevet i bestemmelsens forarbejder, og at der ikke i øvrigt er godtgjort omstændigheder, som kan begrunde, at konfiskation helt undtagelsesvist ikke skal ske.”

Det fremgår af retsbog af 13. oktober 2022 fra hovedforhandlingen, at advokat Peter Nisgaard Brink var mødt som advokat for A, at han i medfør af færdselslovens § 119, stk. 6, blev beskikket som forsvarer for A, og at han på dennes vegne nedlagde påstand om frifindelse for påstanden om konfiskation af bilen.

Det fremgår endvidere af retsbogen, at Solid Leasing var indkaldt til retsmødet den 13. oktober 2022, men ikke var mødt.

A afgav under hovedforhandlingen forklaring. Af retsbogen fremgår herom bl.a.:

”A mødte som part i sagen i forhold til spørgsmålet om konfiskation af bilen med reg.nr. Han blev gjort bekendt med, at han som part ikke har pligt til at udtale sig, og at dette også følger af, at han er far og dermed nærtstående til tiltalte T. Han blev derefter vejledt om sandhedspligt og strafansvar.

...

Den 4. juli 2021 blev han sent om aftenen ringet op af betjent. Han fik kort fortalt, at bilen var beslaglagt, og at der ville komme en retssag. Han blev vejledt om retten til at få sagen indbragt for retten.

...”

Byretten fastsatte ved retsbog af 4. februar 2023 salær til advokat Peter Nisgaard Brink. Af retsbogen fremgår følgende:

”Retten bemærker, at advokat Peter Nisgaard Brink i retsmødet den 13. oktober 2022 anmodede om beskikkelse som advokat for A, jf. færdselslovens § 119, stk. 6. Retten beskikkede ham herefter i retsbogen af samme dato som forsvarer for A, jf. herved færdselslovens § 119, stk. 6, eller princippet heri, da A hæfter for det fulde tab i tilfælde af konfiskation af bilen med reg. nr. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 534 af 27. marts 2021 (LFF 127/2020, afsnit 2.5.1.5), at den, som har anmodet om beskikkelse, skal afholde omkostningerne hertil, hvis konfiskationen vurderes berettiget. Da der er sket konfiskation af bilen ved rettens dom af 26. januar 2023, skal salæret derfor betales af A.”

Den 8. februar 2023 ankede A dommen til landsretten med påstand om frifindelse for påstanden om konfiskation af bilen.

Ved ankemeddelelse af 22. februar 2023 indbragte anklagemyndigheden sagen for landsretten med påstand om stadfæstelse.

Under henvisning til, at hverken tiltalte, T, eller Solid Leasing havde anket byrettens dom, anmodede landsretten ved retsbog af 15. august 2023 anklagemyndigheden og advokat Peter Nisgaard Brink om bemærkninger til spørgsmålet om en leasingtagers eventuelle mulighed for selvstændigt at anke en afgørelse om konfiskation.

Ved brev af 22. august 2023 til landsretten bemærkede statsadvokaten, at man efter en fornyet gennemgang af sagen påstod As anke afvist i medfør af retsplejelovens § 914, stk. 1, nr. 2.

Vestre Landsret afsagde den 5. september 2023 kendelse om at afvise As anke. Af kendelsen fremgår:

”Efter retsplejelovens § 901 kan byrettens domme i straffesager ankes til landsretten af anklagemyndigheden eller af den tiltalte.

Færdselslovens § 133 a, stk. 2, blev indført ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 om ændring af færdselsloven (Skærpet indsats mod vanvidskørsel). Ved lovændringen blev der foretaget ændring af færdselslovens § 119, hvorefter det nu følger af bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., at også sager om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter retsplejelovens almindelige regler om straffesager i kapitel 76-78 og 80.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen bl.a., at ændringen skete for at sikre en klar processuel retsstilling for tredjemand ved at tydeliggøre, at sager om tredjemandskonfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., skal behandles efter samme processuelle regler som andre straffesager. Det er udtrykkeligt omtalt i forarbejderne, at ejeren af køretøjet har en række processuelle rettigheder, og det er forudsat, at ejeren af køretøjet, hvor køretøjet således er ført af en anden, har selvstændig partsstatus i en sag om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt.

Ved lovændringen blev bestemmelsen i færdselslovens § 119, stk. 6, om forsvarerbeskikkelse for ejeren af køretøjet indsat. Det fremgår af forarbejderne bl.a., at bestemmelsen er indsat for at tydeliggøre, at køretøjets ejer i sager om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., har ret til at få beskikket en offentlig forsvarer. Forsvarerens opgaver er ifølge forarbejderne begrænset til at angå spørgsmålet om konfiskation samt varetagelse af eventuelle erstatningskrav som følge af konfiskation.

Det ses ikke nærmere omtalt i forarbejderne, hvilken retsstilling eventuelle andre rettighedshavere over køretøjet har. Det er således også uomtalt, hvilken retsstilling en leasingtager, der ikke selv førte køretøjet ved lovovertrædelsen, har under konfiskationssagen.

Landsretten finder herefter, at der ikke ved lovændringen og forarbejderne hertil er fornødne holdepunkter for at anse A som part i sagen med den virkning, at han som leasingtager selvstændigt kan anke spørgsmålet om konfiskation af køretøjet. Det forhold, at A som leasingtager har en tinglig ret over køretøjet i form af en brugsret, kan under de foreliggende omstændigheder, hvor sagen er begrænset til spørgsmålet om konfiskation i forhold til ejeren, heller ikke føre til, at A kan anke konfiskationsafgørelsen efter almindelige processuelle regler om konfiskation.

Herefter, og da det ikke kan føre til et andet resultat, at A i forbindelse med byrettens behandling af sagen er anset som part, afvises As anke.”

Af mail af 21. august 2023 fra Selected Car Group A/S (ejer af Solid Leasing) til A fremgår, at leasingkontrakten vedrørende bilen ville udløbe den 22. august 2023, at Selected Car Group ikke ville forlænge leasingkontrakten, da bilen var blevet beslaglagt, og at en særskilt faktura på tabet som følge af beslaglæggelsen ville blive fremsendt. I mailen er det foreløbige tab opgjort til 105.041 kr. med tillæg af moms med fradrag for indbetalt depositum på 66.000 kr. med tillæg af moms. Af mail af 20. september 2023 fremgår, at leasingkontrakten vedrørende bilen ”er opgjort og afsluttet, og kontobalance er i 0 kr.”.

Retsgrundlag

Ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 om ændring af færdselsloven (skærpet indsats mod vandkørsel) blev færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. (om tredjemandskonfiskation) indsat i loven. Bestemmelsen i stk. 2 fik herefter følgende affattelse:

”Stk. 2. Konfiskation skal ske, hvis ejeren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, bortset fra lille knallert har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkohol-koncentration i blodet under eller efter kørslen på over 2,00 promille eller en alkohol-koncentration i udåndingsluften under eller efter kørslen på over 1,00 mg pr. l luft eller i et forhold, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4, 10 eller 11. I tilfælde, hvor køretøjet føres af en anden person end køretøjets ejer og føreren har gjort sig skyldig i en eller flere af de i 1. pkt. nævnte overtrædelser, skal konfiskation ske, medmindre konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende, navnlig henset til ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt ved en eller flere af de overtrædelser, der nævnes i 1. pkt., og for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling i anledning af overdragelsen af køretøjet til den anden person.”

Ved lovændringen blev der også foretaget en ændring af færdselslovens § 119, stk. 1, 1. pkt., om den processuelle behandling af sager om overtrædelser af færdselsloven og sager om tredjemandskonfiskation efter lovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. Bestemmelsen i § 119, stk. 1, 1. pkt., fik ved lovændringen følgende ordlyd:

”§ 119. Sager om overtrædelse af denne lov og sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a.”

Ved lovændringen blev der i færdselslovens § 119 som stk. 6 og 7 indsat følgende bestemmelser:

”Stk. 6. I sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., skal retten efter begæring beskikke køretøjets ejer en offentlig forsvarer. Forsvareren skal bistå ejeren i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende, og eventuelle erstatningskrav som følge af konfiskationen, jf. stk. 7. Køretøjets ejer skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Stk. 7. I sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., kan køretøjets ejer påtale borgerlige krav efter reglerne i retsplejelovens kapitel 89. Retsplejelovens § 991, stk. 4, finder dog kun anvendelse, hvis retten kan afgøre spørgsmålet om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, uden samtidig at tage erstatningskravet under pådømmelse.”

I lovforslaget er der i de almindelige bemærkninger anført bl.a. følgende om formålet med lovforslaget, om dagældende ret vedrørende adgangen til tredjemandskonfiskation og om domstolsprøvelse af en sådan konfiskation (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, lovforslag nr. L 127, s. 4, 15 og 18-19):

”1. Indledning og baggrund

...

Rigspolitiet har oplyst, at der bl.a. er behov for at sætte ind over for vanvidsbilister, der kører i leasede biler. Flere og flere danskere leaser i dag en bil fremfor at købe den, men der er efter gældende ret særdeles begrænsede muligheder for at konfiskere en bil ejet af tredjemand, som f.eks. en leaset bil, der bliver brugt til vanvidskørsel. Der er således brug for at give politiet nye og effektive værktøjer i kampen mod vanvidskørsel.

Hertil kommer, at der ifølge Rigspolitiet ses eksempler på, at indehaverne af bestemte leasingselskaber har kontakt til bandemiljøet, og at nogle bandegrupperinger benytter bestemte leasingselskaber, herunder at bandemedlemmer kan få adgang til dyre luksus-biler på trods af, at de pågældende modtager f.eks. kontanthjælp.

Dette understreger efter regeringens opfattelse, at der er behov for, at adgangen til konfiskation fra tredjemand udvides, så biler anvendt til vanvidskørsel i videst muligt omfang vil blive beslaglagt af politiet på stedet med henblik på konfiskation.

...

2.5. Udvidet adgang til konfiskation af motordrevne køretøjer i førstegangstilfælde

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Konfiskation efter færdselslovens § 133 a

...

Færdselslovens regler om konfiskation indeholder ikke særskilte regler om konfiskation af motordrevne køretøjer, der ikke ejes af den fører, der har begået den aktuelle overtrædelse af færdselsloven (konfiskation hos tredjemand). Det ved en overtrædelse af færdselsloven anvendte køretøj kan således ikke konfiskeres i medfør af færdselslovens regler, hvis det anvendte køretøj ikke ejes af føreren. Det følger dog af færdselslovens § 133 a, stk. 14, at straffelovens regler om konfiskation i øvrigt gælder. Dette indebærer, at straffelovens regler om konfiskation finder anvendelse ved siden af færdselslovens § 133 a, stk. 1-13, i det omfang de ikke er fraveget ved disse bestemmelser. Efter straffelovens § 77 a kan der i visse tilfælde ske konfiskation hos tredjemand.

...

2.5.1.5. Domstolsprøvelse af tredjemandskonfiskation efter straffeloven

Det følger af retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 3, at sager, hvorunder det offentlige nedlægger påstand om nogen af de i straffelovens kapitel 9 foreskrevne retsfølger af straffbare handlinger mv., behandles efter retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen, uden hensyn til om der samtidig nedlægges påstand om straf.

Straffelovens regler om konfiskation fremgår af lovens kapitel 9, og sager hvori der nedlægges påstand om konfiskation, skal således behandles efter strafferetsplejens almindelige regler.

I sager om konfiskation af tredjemands køretøj viser retspraksis, at strafferetsplejens regler kommer til anvendelse med de nødvendige tilpasninger, som følge af, at konfiskationssagen involverer en tredjemand, som ikke er sigtet eller tiltalt for den strafbare lovovertrædelse, der udløser konfiskationen, jf. bl.a. Østre Landsrets dom af 17. august 2012, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, s. 3476, som er refereret nærmere nedenfor.

Det indebærer f.eks., at en sag om konfiskation over for tredjemand indledes med en tilkendegivelse om konfiskation, jf. Østre Landsrets dom af 6. januar 2015 offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen, s. 1467.

Det fremgår endvidere af samme dom, at køretøjets ejer – på trods af, at vedkommende ikke var tiltalt for det strafbare forhold, der gav anledning til konfiskation – under konfiskationssagen også havde ret til at få beskikket en offentlig forsvarer. Der kan i den forbindelse også henvises til Østre Landsrets dom af 17. august 2012, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, s. 3476.

For så vidt angår retsplejelovens regler om den beskikkede forsvarers ret til aktindsigt henvises til pkt. 2.5.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det indebærer også, at køretøjets ejer har ret til at udtale sig under konfiskationssagen, jf. Østre Landsrets dom af 17. august 2012, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, s. 3476, Vestre Landsrets dom af 12. marts 2015, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2015, s. 561, Østre Landsrets dom af 6. maj 2011, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2011, s. 2458 og Vestre Landsrets dom af 13. maj 2013, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, s. 2423.

Vurderes konfiskationen berettiget, følger det af Østre Landsrets dom af 6. januar 2015, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2015, s. 1467, at køretøjets ejer skal afholde konfiskationssagens omkostninger.

...

Det fremgår ikke klart af retspraksis, om anke af konfiskationsspørgsmålet skal ske i den borgerlige retsplejes former eller i strafferetsplejens former.

I Østre Landsrets dom af 30. august 2011, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2011, s. 3304, gjorde anklagemyndigheden gældende, at køretøjets ejer ikke var tiltalt i det forhold, der angik konfiskationen. Retten fandt, at i henhold til retsplejelovens § 996 og med henvisning til en ældre dom afsagt af Højesteret den 8. august 1940 refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1940 s. 983, skulle anke ske i den borgerlige retsplejes former.

I Østre Landsrets dom af 17. august 2012, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, s. 3476, påstod anklagemyndigheden – med henvisning til ovenstående dom – en anke rejst af køretøjets ejer i strafferetsplejens former afvist. Retten fandt, at køretøjets ejer også var berettiget til at anke konfiskationsspørgsmålet i strafferetsplejens former. Ret-

ten lagde vægt på, at det fremgik af retsbogen, at straffesagen rettede sig mod både den tiltalte og køretøjets ejer, samt at køretøjets ejer under straffesagen var tillagt en parts-lignende status.”

Af lovforslaget fremgår i de almindelige bemærkninger bl.a. følgende om den foreslåede ordning om udvidet adgang til tredjemandskonfiskation og om domstolsprøvelse i anledning af en sådan konfiskation (anf.st., s. 21 og 23-24):

”2.5.2. Transport- og Boligministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.5.2.1. Udvidet adgang til konfiskation

...

Transport- og Boligministeriet finder, at det af hensyn til færdselssikkerheden er væsentligt, at køretøjerne kan konfiskeres - også i tilfælde, hvor de er ført af en anden end ejeren. Det er efter Transport- og Boligministeriets opfattelse ikke rimeligt, at en fører ved de mest alvorlige færdselsovertrædelser kan undgå konfiskation af køretøjet, blot fordi køretøjet f.eks. er leaset, og dermed fortsætte med at begå overtrædelser af færdselsloven i det samme køretøj. Forså vidt angår konfiskation, når køretøjet er lånt af f.eks. en ven, et familiemedlem mv., er det endvidere i praksis særdeles vanskeligt at bevise, at ejeren havde viden om, hvad køretøjet skulle anvendes til, eller at ejeren f.eks. var bekendt med, hvordan låntageren normalt opfører sig i trafikken. Konfiskation bør således ved de mest alvorlige overtrædelser af færdselsloven kunne ske uanset ejerforhold for det pågældende køretøj.

...

2.5.2.4. Domstolsprøvelse i anledning af konfiskation fra tredjemand

Med lovforslaget foreslås det bl.a. at udvide muligheden for tredjemandskonfiskation. Der lægges således med den foreslåede ændring af § 133 a, stk. 2, 2. pkt., op til, at køretøjer anvendt til vanvidskørsel som udgangspunkt skal konfiskeres uanset ejerskab.

Som beskrevet ovenfor under pkt. 2.5.1.4 behandles sager om konfiskation fra tredjemand i dag i strafferetsplejens former, jf. retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 3. Dette indebærer, at når spørgsmålet om konfiskation retter sig mod tredjemand, kommer strafferetsplejens regler til anvendelse med de fornødne tilføjelser.

For at sikre en klar processuel retsstilling for tredjemand, er det Transport- og Boligministeriets opfattelse, at det bør tydeliggøres, at sager om tredjemandskonfiskation, som er omfattet af det foreslåede § 133 a, stk. 2, 2. pkt., på samme måde som øvrige sager om overtrædelse af færdselsloven, skal behandles efter samme processuelle regler som andre straffesager.

På den baggrund foreslås det med lovforslagets § 1, nr. 6, at færdselslovens § 119, stk. 1, som regulerer procesmåden i færdselssager, ændres, så det fremover eksplicit frem-

går, at også sager om tredjemandskonfiskation efter det foreslåede § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80.

Som også nærmere beskrevet i pkt. 2.5.1.4 kommer strafferetsplejens regler til anvendelse med fornødne tilføjelser, idet konfiskationssagen omfatter en tredjemand, som hverken er sigtet eller tiltalt i det strafbare forhold, der har givet anledning til konfiskationen.

Det bemærkes i den forbindelse, at det er Transport- og Boligministeriets opfattelse, at – eftersom sager om konfiskation behandles i strafferetsplejens former, så vil tredjemands anke af konfiskationsspørgsmålet ligeledes skulle behandles efter disse regler.

Idet tredjemandskonfiskation udgør en indgribende foranstaltning, foreslås det, at færdselslovens § 119 ændres, så det fremover eksplicit fremgår, at tredjemand har ret til efter begæring at få beskikket en offentlig forsvarer, samt at tredjemand har ret til at blive vejledt om denne ret.

På den baggrund foreslås det i lovforslagets § 1, nr. 7 (den foreslåede § 119, stk. 6), at køretøjets ejer i sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., har ret til at få beskikket en offentlig forsvarer. Forsvareren skal bistå ejeren i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt konfiskation efter den foreslåede § 133 a, stk. 2, 2. pkt., er uforholdsmæssigt indgribende. Forsvareren vil endvidere skulle bistå ejeren med et eventuelt erstatningskrav mod føreren som følge af konfiskationen”.

Af bemærkningerne til de foreslåede bestemmelser i færdselslovens § 119, stk. 1 og stk. 6, fremgår af samme lovforslag bl.a. (anf.st., s. 33-34):

”Til § 1

...

Til nr. 6

Færdselslovens § 119, stk. 1, regulerer den processuelle behandling af straffesager om overtrædelse af færdselsloven.

...

I det omfang færdselsloven ikke indeholder særregler om procesmåden, behandles sager om overtrædelse af færdselsloven efter retsplejelovens almindelige regler.

I lovforslaget § 1, nr. 6, foreslås det, at færdselslovens § 119, stk. 1, ændres, så det fremover eksplicit fremgår, at sager om tredjemandskonfiskation af køretøjer anvendt til vanvidskørsel efter det foreslåede § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80.

Det følger af retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 3, at retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen finder anvendelse for de i straffelovens kapitel 9 foreskrevne retsfølger af strafbare handlinger, herunder konfiskation, eller tilsvarende retsfølger foreskrevne i

andre love. Den foreslåede ændring er således alene en tydeliggørelse af, at strafferetsplejens regler også finder anvendelse i sager om tredjemandskonfiskation efter færdselsloven.

Som nærmere beskrevet i pkt. 2.5.1.5 kommer strafferetsplejens regler imidlertid til anvendelse med fornødne tilføjelser, idet konfiskationssagen omfatter en tredjemand, som hverken er sigtet eller tiltalt i det strafbare forhold, der har givet anledning til konfiskationen. Det betyder bl.a., at en sag om konfiskation efter det foreslåede § 133 a, stk. 2, nr. 2, over for tredjemand skal indledes med en tilkendegivelse om konfiskation. Straffesagen mod føreren indledes som hidtil med et anklageskrift, jf. retsplejelovens § 834. Det betyder også, at køretøjets ejer har ret til at udtale sig under konfiskationssagen, at tredjemand skal afholde konfiskationssagens omkostninger, hvis konfiskationen vurderes berettiget, samt at tredjemand har ret til at få beskikket en offentlig forsvarer.

Det fremgår ikke i dag entydigt af retspraksis, om anke af konfiskationsspørgsmålet skal ske i den borgerlige retsplejes former eller i strafferetsplejens former. Eftersom sager om konfiskation behandles i strafferetsplejens former, forudsættes det imidlertid, at tredjemands anke af konfiskationsspørgsmålet efter det foreslåede § 133 a, stk. 2, 2. pkt., ligeledes vil skulle behandles efter disse regler.

Til nr. 7

Det følger af retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 3, at retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen finder anvendelse for de i straffelovens kapitel 9 foreskrevne retsfølger af strafbare handlinger, herunder konfiskation, eller tilsvarende retsfølger foreskrevne i andre love. Det følger af retsplejelovens kapitel 66, at en sigtet/tiltalt i visse tilfælde har ret til at få beskikket en offentlig forsvarer.

Strafferetsplejens regler finder således anvendelse med de nødvendige tilføjelser i sager om tredjemandskonfiskation. Det er i retspraksis lagt til grund, at dette bl.a. indebærer, at et køretøjs ejer, der ikke var tiltalt for det strafbare forhold, der gav anledning til konfiskation, havde ret til at få beskikket en offentlig forsvarer under konfiskationssagen.

...

Med lovforslagets § 1, nr. 7, foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse som færdselslovens § 119, stk. 6, hvorefter retten i sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., efter begæring skal beskikke køretøjets ejer en offentlig forsvarer. Forsvareren skal bistå ejeren i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende samt eventuelle erstatningskrav som følge af konfiskationen. Køretøjets ejer skal endvidere vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Den foreslåede ændring indebærer en tydeliggørelse af, at køretøjets ejer i sager om konfiskation efter det foreslåede § 133 a, stk. 2, 2. pkt., har ret til at få beskikket en offentlig forsvarer.

Henset til, at konfiskationssagen behandles efter strafferetsplejens almindelige regler, jf. retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 3, er den beskikkede forsvarer som udgangspunkt på-

lagt samme rettigheder og forpligtelser, når denne repræsenterer køretøjets ejer, som tiltaltes forsvarer er pålagt ifølge retsplejelovens kapitel 66 om sigtede og dennes forsvarer.

...

Forsvareren har i medfør af retsplejelovens § 863 endvidere ret til at stille spørgsmål til føreren, som er relevant for vurderingen af, om konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende for ejeren. Det kan f.eks. være information om ejerens økonomiske forhold og dennes betalingsevne, der er relevant at føre som bevis for, at et erstatningskrav mod føreren er illusorisk.”

Anbringender

A har anført navnlig, at han som leasingtager og registreret bruger af den konfiskerede bil har selvstændig adgang til at anke byrettens dom om konfiskation.

Hvis han ikke tillægges partsstatus, vil det betyde, at en leasingtager altid vil være den nærmeste til at bære et leasingselskabs økonomiske tab ved en konfiskation af en bil.

Den manglende omtale af retstillingen for øvrige rettighedshavere ved tredjemandskonfiskation i forarbejderne til lovændringen i 2021 kan ikke tages til indtægt for, at lovgivningsmagten har ønsket at stille en leasingtager dårligere, hvor leasingtageren ikke selv har ført bilen og dermed ikke bærer et strafferetligt ansvar. Det kan heller ikke antages, at man har ønsket at stille forbrugeren, der finansierer sin bil ved en leasingkontrakt, dårligere end den forbruger, der finansierer sin bil ved et banklån.

Hvis han ikke tillægges partsstatus, må sagen hjemvises til fornyet behandling i byretten, da byretten har behandlet sagen ud fra fejlagtige antagelser vedrørende sagens parter og deres rettigheder.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at der ikke er hjemmel til, at A selvstændigt kan anke spørgsmålet om konfiskation af bilen.

Der er således ikke med lovændringen i 2021 og forarbejderne hertil det fornødne grundlag for at anse en leasingtager som part i en sag om konfiskation af en leaset bil. Det er i forarbejderne tilkendegivet, at tredjemands anke af konfiskationsspørgsmålet skal behandles efter strafferetsplejens regler, men begrebet omfatter i denne sammenhæng alene køretøjets ejer.

Det er i forarbejderne ikke omtalt, hvilken retsstilling eventuelle andre rettighedshavere over køretøjet har.

Den omstændighed, at Højesteret ved kendelse af 27. januar 2023 i sag 14/2022 (UfR 2023.1841) har udtalt, at leasingtagerens forhold skal inddrages ved vurderingen af spørgsmålet om konfiskation, kan ikke tages som udtryk for, at leasingtager dermed også er tillagt egentlig partsstatus i sagen.

A har som leasingtager en brugsret over bilen, men det er ikke ensbetydende med, at han kan anke konfiskationsafgørelsen efter almindelige processuelle regler. Heller ikke den omstændighed, at byretten har omtalt A som part i sagen, kan føre til, at han derved har opnået partsstatus.

A må derimod anses for at have en effektiv og tilgængelig adgang til at opnå erstatning ved at rejse et erstatningskrav mod T.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Ved dom afsagt af Retten i Aarhus den 26. januar 2023 blev T dømt for kap- og væddeløbskørsel. Den bil, der blev anvendt ved lovovertrædelsen, blev i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., konfiskeret. Solid Leasing A/S havde leaset bilen til A, som er Ts far.

Den 8. februar 2023 ankede A som den eneste dommen til Vestre Landsret med påstand om frifindelse for påstanden om konfiskation af bilen.

Den 21. august 2023 meddelte Selected Car Group A/S (ejer af Solid Leasing) A, at selskabet ikke ønskede at forlænge leasingkontrakten vedrørende bilen, da den var blevet beslaglagt, og at han ville blive afkrævet et beløb, foreløbigt opgjort til ca. 39.000 kr. med tillæg af moms efter fradrag af det indbetalte depositum. Beløbet svarede til det tab, som selskabet havde lidt ved, at bilen var blevet beslaglagt.

Landsretten afviste den 5. september 2023 As anke under henvisning til, at han ikke kunne anses som part i straffesagen med den virkning, at han som leasingtager selvstændigt kunne anke spørgsmålet om konfiskation af bilen.

Sagen for Højesteret angår, om A er berettiget til at anke den del af straffedommen, der angår konfiskation af bilen.

Leasingtagers ret til at anke mv.

Ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 (skærpet indsats mod vanvidskørsel) blev det i færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., bestemt, at et køretøj skal konfiskeres i tilfælde, hvor køretøjet føres af en anden person end køretøjets ejer, og føreren har gjort sig skyldig i en eller flere af de i § 133 a, stk. 2, 1. pkt., nævnte overtrædelser, medmindre konfiskationen må anses for uforholdsmæssigt indgribende. Det gælder navnlig henset til ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt ved en eller flere af de overtrædelser, der nævnes i § 133 a, stk. 2, 1. pkt., og for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling i anledning af overdragelsen af køretøjet til den anden person.

Med lovændringen blev færdselslovens § 119, stk. 1, 1. pkt., ændret, således at også sager om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter retsplejelovens regler om straffesager i kapitel 76-78 og 80, der angår tiltale og hovedforhandling i 1. instans.

Endvidere blev der med lovændringen i færdselslovens § 119 indsat et nyt stk. 6 og 7, der bestemmer bl.a., at i sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., skal retten efter anmodning beskikke køretøjets ejer en offentlig forsvarer med henblik på, at forsvareren kan bistå ejeren med spørgsmålet, om konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende, samt eventuelle erstatningskrav som følge af konfiskationen. Et sådant erstatningskrav kan køretøjets ejer rejse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 89.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen bl.a., at ændringen skete for at sikre en klar processuel retsstilling for tredjemand ved at tydeliggøre, at sager om tredjemandskonfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., skal behandles efter samme processuelle regler som andre straffesager. Samtidig anføres det i forarbejderne, at strafferetsplejens regler kommer til anvendelse med de fornødne lempelser, idet konfiskationssagen omfatter en tredje-

mand, som hverken er sigtet eller tiltalt i det strafbare forhold, der har givet anledning til konfiskationen.

Endvidere anføres det i forarbejderne, at eftersom sager om konfiskation behandles i strafferetsplejens former, forudsættes det, at tredjemands anke af konfiskationsspørgsmålet også vil skulle ske i strafferetsplejens former.

Med denne lovændring har lovgivningsmagten tilsluttet sig de processuelle rettigheder, der forud for lovændringen tilkom et køretøjs ejer i tilfælde af tredjemandskonfiskation. Det drejer sig bl.a. om køretøjets ejers ret til at få beskikket en offentlig forsvarer samt køretøjets ejers ret til at anke konfiskationsspørgsmålet i strafferetsplejens former.

En konfiskation af en leaset bil i leasingperioden indebærer, at leasingtageren mister sin brugsret til bilen. Endvidere vil konfiskationen i almindelighed indebære, at leasingtageren skal betale leasingselskabet erstatning for det tab, som selskabet lider som følge af konfiskationen. En konfiskation af bilen vil således kunne have samme økonomiske konsekvenser for leasingtageren som for leasingselskabet.

Højesteret har således også i kendelse af 27. januar 2023 i sag 14/2022 (UfR 2023.1841) – der angik beslaglæggelse af en leaset bil med henblik på tredjemandskonfiskation – udtalt, at vurderingen af, om tredjemandskonfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., ud fra en helhedsvurdering er uforholdsmæssigt indgribende, skal foretages både i forhold til leasingselskabet og den person, der på tidspunktet for beslaglæggelsen havde leaset bilen (leasingtageren).

På den anførte baggrund finder Højesteret, at de processuelle rettigheder, der følger af færdselslovens § 119, stk. 1, 6 og 7, samt den adgang til at anke konfiskationsspørgsmålet, der er forudsat i lovforarbejderne, også tilkommer leasingtageren.

Konklusion

Højesteret tager As principale påstand til følge.

Thi bestemmes:

As anke til landsretten afvises ikke.

Statskassen skal betale kæresagens omkostninger for Højesteret.